

The Structural Model of School Engagement based on School Culture with the Mediator Role of Classroom Environment and Academic Self-Concept of Students

Ahmad KarimiDashtaki*^{ID}

1. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** ahmad_karimi@pnu.ac.ir

Receive: 2023/01/12
Accept: 2023/06/14
Published: 2023/06/29

Keywords:

School Engagement, School Culture, Classroom Environment, Academic Self-concept, Students.

Article Cite:

KarimiDashtaki A. (2023). The Structural Model of School Engagement based on School Culture with the Mediator Role of Classroom Environment and Academic Self-Concept of Students, Iranian Society of Sociology of Education. 9(1): 303-312.

Purpose: The school engagement led to improves other academic conditions. Therefore, the current research was conducted with the aim of investigating the structural model of school engagement based on school culture with the mediator role of classroom environment and academic self-concept of students.

Methodology: The present study in terms of purpose was applied and in terms of implementation method was cross-sectional from type of correlation. The research population was the sixth grade students of Bushehr township in the academic years of 2019-2020 (4263 people), which 250 people of them were selected as a sample by cluster random sampling method. The research tools were the questionnaires of school engagement (Wang et al, 2011), classroom environment (Fraser et al, 1993), school culture (Higgins-D'Alessandro and Sadh, 1998) and academic self-concept (Chen and Thompson, 2003), whose validity was confirmed by the opinion of experts and their reliability was evaluated higher than 0.70. Data were analyzed by structural equation modeling method in SPSS-22 and AMOS-20 software.

Findings: The findings of the structural model of school engagement based on school culture with the mediator role of classroom environment and academic self-concept of students indicated that the mentioned model had a good fit. Also, school culture had a direct and significant effect on classroom environment and academic self-concept, and classroom environment and academic self-concept had a direct and significant effect on school engagement ($P < 0.001$). In addition, the school culture with the mediator role of classroom environment had an indirect and significant effect on school engagement and school culture with the mediator role of academic self-concept had an indirect and significant effect on school engagement ($P < 0.001$).

Conclusion: The results of this study indicated the direct and effective role of school culture on school engagement and the indirect and effective role of school culture with the mediator of classroom environment and academic self-concept on school engagement. Therefore, in order to increase school engagement can be provide the background for improving school culture, classroom environment and academic self-concept of students.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران

مدل ساختاری اشتیاق به مدرسه بر اساس فرهنگ مدرسه با نقش میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان

احمد کریمی دشتکی^{۱*}

۱. استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

✉ ایمیل نویسنده مسئول: ahmad_karimi@pnu.ac.ir

مقاله تحقیقاتی

چکیده

دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۲۲
پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۲۴
انتشار: ۱۴۰۲/۰۴/۰۸

هدف: اشتیاق به مدرسه سبب بهبود سایر وضعیت‌های تحصیلی می‌شود. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل ساختاری اشتیاق به مدرسه بر اساس فرهنگ مدرسه با نقش میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان انجام شد. **روش‌شناسی:** مطالعه حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان بوشهر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند (۴۲۶۳ نفر) که ۲۵۰ نفر آنها با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه‌های اشتیاق به مدرسه (Wang et al, 2011)، جو کلاس (Fraser et al, 1993)، فرهنگ مدرسه (Higgins-D'Alessandro and Sadh, 1998) و خودپنداره تحصیلی (Chen and Thompson, 2003) بودند که روایی آنها با نظر خبرگان تایید و پایایی آنها بالاتر از ۰/۷۰ ارزیابی شد. داده‌ها با روش مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزارهای SPSS-22 و AMOS-20 تحلیل شدند.

واژگان کلیدی:

اشتیاق به مدرسه، فرهنگ مدرسه، جو کلاس، خودپنداره تحصیلی، دانش‌آموزان.

یافته‌ها: یافته‌های مدل ساختاری اشتیاق به مدرسه بر اساس جو کلاس، فرهنگ مدرسه و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان حاکی از آن بود که مدل مذکور برازش مناسبی داشت. همچنین، فرهنگ مدرسه بر جو کلاس و خودپنداره تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت ($P < 0/001$). علاوه بر آن، فرهنگ مدرسه با نقش میانجی جو کلاس بر اشتیاق به مدرسه اثر غیرمستقیم و معنادار و فرهنگ مدرسه با نقش میانجی خودپنداره تحصیلی بر اشتیاق به مدرسه اثر غیرمستقیم و معنادار داشت ($P < 0/001$).

استناد مقاله:

کریمی دشتکی ا. (۱۴۰۲). مدل ساختاری اشتیاق به مدرسه بر اساس فرهنگ مدرسه با نقش میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان، انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران. ۹(۱): ۳۰۳-۳۱۲.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه حاکی از نقش مستقیم و موثر فرهنگ مدرسه بر اشتیاق به مدرسه و نقش غیرمستقیم و موثر فرهنگ مدرسه با میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی بر اشتیاق به مدرسه بود. بنابراین، برای افزایش اشتیاق به مدرسه می‌توان زمینه را برای بهبود فرهنگ مدرسه، جو کلاس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان فراهم کرد.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dori.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

مدرسه برای کودکان و نوجوانان اهمیت بسیار زیادی دارد و آنان مدت زمان زیادی از زندگی خود را در مدرسه حضور دارند و همین اساس بررسی اشتیاق به مدرسه در آنان خیلی مهم است (Martin-Storey, Santo, Recchia, Chilliak, Nardi and Da Cunha, 2021). عملکردهای تحصیلی دانش‌آموزان تا حدود زیادی به اشتیاق آنها به تحصیل بستگی دارد و دانش‌آموزان دارای اشتیاق تحصیلی و اشتیاق به مدرسه بالا در کلاس و مدرسه مشارکت بیشتری از خود نشان می‌دهند و علاقه و انگیزه بیشتری برای یادگیری دارند (Rossi, Rosli and Yip, 2017). اشتیاق به معنای تعامل انرژی و زمانی است که دانش‌آموزان به فعالیت‌های مختلف اختصاص می‌دهند (Shin and Chang, 2022). اشتیاق تحصیلی به معنای سرمایه روانشناختی دانش‌آموزان و تلاش برای یادگیری اطلاعات و مهارت‌ها و تمایل به ارتقای سطح موفقیت است (Diaz, Eisenberg, Valiente, VanSchyndel, Spinrad, Berger and et al, 2017). این سازه به میزان انرژی صرف‌شده دانش‌آموزان برای انجام فعالیت‌های تحصیلی و میزان اثربخشی و کارایی آنها اشاره دارد (Datu, Yang, Valdez and Chu, 2018).

اشتیاق به مدرسه سازه‌ای چندبعدی و دارای ابعاد شناختی (شامل استفاده از راهبردهای شناختی و فراشناختی برای یادگیری)، هیجانی (شامل علاقه، تمایل، رضایت و دوست داشتن محیط مدرسه و فعالیت‌های تحصیلی) و رفتاری (شامل رفتارهای مثبت تحصیلی، انجام تکالیف تحصیلی، مشارکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه و حضور فعال همراه با شور و نشاط در مدرسه) است (Kwon, Kupzyk and Benton, 2018). دانش‌آموزان دارای اشتیاق به مدرسه در بحث‌های کلاسی و فعالیت‌های مدرسه‌ای بیشتر مشارکت می‌کنند، به اهداف بالاتری دست می‌یابند، نمره‌های بالاتری می‌گیرند و عملکرد تحصیلی بهتری دارند، در تحصیل کمتر دچار اضطراب و خستگی می‌شوند و در انجام فعالیت‌های کلاسی و مدرسه‌ای ضمن داشتن علاقه و انگیزه، فعال‌تر هستند (Mou, Zhuang, Gao, Zhong, Lu, Gao and Zhao, 2022).

یکی از عوامل مرتبط با اشتیاق به مدرسه، فرهنگ مدرسه است (Khan, 2022). فرهنگ الگویی از پیش‌فرض‌های بنیادین مشترک می‌باشد که توسط گروهی از افراد به واسطه حل مشکلات سازگاری و ارتقای انسجام درونی پذیرفته‌شده و به اعضای جامعه هویت می‌بخشد (Nehez and Blossing, 2022). فرهنگ مدرسه مجموعه‌ای از ادراک‌ها، نگرش‌ها و باورها است که دیدگاه اعضای مدرسه را در زمینه‌های مختلف تحصیلی از جمله هدف تحصیل نشان می‌دهد (Lee and Louis, 2019). فرهنگ مدرسه توسط اعضای مدرسه از جمله کارکنان، دانش‌آموزان و والدین ساخته می‌شود و شامل نگرش‌ها، دیدگاه‌ها و باورهای اعضای مدرسه در زمینه‌های مختلف از جمله نظم و انضباط، انسجام مدرسه، میزان ارزشمندی موفقیت، کیفیت آموزش، مشارکت و همکاری، روابط حمایت‌گرانه میان اعضای مدرسه می‌باشد (Schneider, Gonzalez-Roma, Ostroff and West, 2017). برای فرهنگ مدرسه سه بعد روابط دانش‌آموزان (شامل نحوه ارتباط و تعامل دانش‌آموزان با یکدیگر و کیفیت این رابطه)، روابط دانش‌آموزان و معلمان (شامل نحوه ارتباط و تعامل دانش‌آموزان با معلمان و کیفیت این رابطه) و فرصت‌های آموزشی (شامل چابکی و چگونگی ارائه فرصت‌ها و امکانات آموزشی در مدرسه) وجود دارد (Toom, 2018). فرهنگ مدرسه شکل پیچیده‌ای از سنت‌ها، باورها و آداب و رسوم است که در طول زمان از طریق تعامل و ارتباط دانش‌آموزان، معلمان، مدیران، والدین و سایر افراد درگیر در نظام آموزش و پرورش شکل می‌گیرد و ضمن هدایت‌گری رویدادهای روزانه مدرسه بر عملکرد همه اعضای مدرسه تأثیر می‌گذارد (Fu, Zhao, Wang, Ouyang, Mao, Cai and Tan, 2022). زمانی که فرهنگ مدرسه مطلوب باشد به دانش‌آموزان فرصت تفکر و تأمل داده می‌شود، آموزش با کیفیتی دریافت می‌کنند، مطالب مهم و کاربردی یاد می‌گیرند، مسئولیت‌پذیر و وظیفه‌شناس می‌شوند و احساس شایستگی و کفایت در آنها رشد می‌کند (McChesney and Cross, 2023).

یکی دیگر از عوامل مرتبط با اشتیاق به مدرسه، جو کلاس است (Shernoff, Ruzek and Sinha, 2017) که به معنای شرایط، نیروها و انگیزش‌های بیرونی مانند عوامل فیزیکی، اجتماعی، شناختی و روانی کلاس و نتیجه درک و فهم دانش‌آموزان از روابط حاکم بر کلاس درس می‌باشد (Ashwin and Ram, 2020). جو کلاس شامل ویژگی‌های اجتماعی، هیجانی و روانشناختی فضای کلاس است که حضور و تعامل دانش‌آموزان با هم و کارکنان مدرسه در این محیط می‌تواند نقش موثری در شکوفایی استعدادها داشته باشد (Peng, 2019). جو کلاس دارای ابعاد برخورد یا اصطکاک، همبستگی یا یکپارچگی، انضباط یا تکلیف‌مدار و رقابت است (Monteiro, Carvalho and Santos, 2021) و می‌تواند کیفیت حالت‌های روانشناختی و ویژگی‌های احساسی و هیجانی دانش‌آموزان و کارکنان مدرسه را تعیین و سبب ایجاد حالت خاصی شود (Castilla, Llinares, Bravo and Blanca, 2017).

یکی دیگر از عوامل مرتبط با اشتیاق به مدرسه، خودپنداره تحصیلی است (Guo, Yang, Zhang and Gan, 2022). خودپنداره یک مفهوم کلی به معنای تصویرها و باورهای فرد از توانمندی‌ها، استعدادها، قابلیت‌ها و محدودیت‌ها می‌باشد (Von Keyserlingk, Becker and Jansen, 2019). خودپنداره تحصیلی فرآیند شکل‌گیری ارزشیابی از خودپنداره متأثر از تجربه‌های آموزشی دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی و تفسیر تجربه‌های مذکور است (Maynor, Galvez-Peralta, Barrickman, Hanif and Baugh, 2022). خودپنداره تحصیلی به ادراک دانش‌آموز از شایستگی‌ها و کفایت‌ها در محیط

آموزشی و یادگیری آموزگاری اشاره دارد و حاکی از خودکارآمدی فرد در موضوع‌های درسی مانند تجربه‌های تحصیلی همراه با موفقیت یا شکست است (Trautner and Schwinger, 2018). خودپنداره تحصیلی مثبت یا بالا باعث افزایش عملکرد تحصیلی و کاهش مشکلات تحصیلی و روانشناختی از جمله اضطراب و افسردگی می‌شود (Dockx, De Fraine and Vandecandelaere, 2019).

پژوهش‌هایی درباره روابط فرهنگ، مدرسه، جو کلاس، خودپنداره تحصیلی و اشتیاق به مدرسه انجام شده که در ادامه به طور خلاصه تشریح می‌شوند. نتایج پژوهش Asgharneghad, Masudian and Musavyanzadeh (2023) نشان داد که اشتیاق به مدرسه و فرهنگ مدرسه در دانش‌آموزان دختر متوسطه اول و دوم همبستگی مثبت و معنادار داشتند. Khan (2022) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که فرهنگ مدرسه و اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت. در پژوهشی دیگر Fu et al (2022) گزارش کردند که فرهنگ مدرسه ادراک شده با اشتیاق کاری معلمان دوره‌های ابتدایی و متوسط رابطه مثبت و معناداری داشتند. همچنین، نتایج پژوهش Monteiro et al (2021) نشان داد که جو حمایتی کلاس و اشتیاق رفتاری دانش‌آموزان به مدرسه رابطه معناداری وجود داشت. Arjmand and Kazemian Moghadam (2020) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که جو عاطفی خانواده و ادراک از محیط مدرسه با اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. در پژوهشی دیگر Shernoff et al (2017) گزارش کردند که جو کلاس با اشتیاق به کلاس دانش‌آموزان دبیرستان رابطه معناداری داشت. علاوه بر آن، نتایج پژوهش Guo et al (2022) نشان داد که خودپنداره تحصیلی با اشتیاق به مدرسه و محیط یادگیری دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود داشت. در پژوهشی دیگر Zahed Babolan, Karimianpour and Dashti (2017) گزارش کردند که خودپنداره تحصیلی بر اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی اثر مستقیم و معنادار داشت. افزون بر آن، Radzak, Noor and MohdKhair (2021) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که فرهنگ مدرسه با جو مدرسه و خودپنداره دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنادار وجود داشت.

یکی از متغیرهای تحصیلی یا مرتبط با مدرسه که نقش مهم و موثری در سایر متغیرها ایفا می‌کند متغیر اشتیاق به مدرسه است. این متغیر از طریق افزایش انگیزه سبب بهبود سایر متغیرهای تحصیلی و حتی غیرتحصیلی می‌شود و بر همین اساس بررسی آن لازم و ضروری می‌باشد. برای بهبود و ارتقای یک متغیر ابتدا باید عوامل موثر بر آن را شناسایی و سپس بر اساس آنها برنامه‌هایی برای بهبود و ارتقای آن متغیر طراحی و اجرا کرد. با اینکه پژوهش‌هایی درباره رابطه متغیرهای تحصیلی با اشتیاق به مدرسه انجام شده، اما پژوهش‌های اندکی اثر متغیرهای تحصیلی را بر اشتیاق تحصیلی مورد آزمون قرار دادند. یکی از خلأهای موجود که سبب طرح عنوان پژوهش حاضر شد این بود که پژوهش‌های بسیار اندکی درباره روابط فرهنگ مدرسه، جو کلاس، خودپنداره تحصیلی و اشتیاق به مدرسه انجام و پژوهشی درباره مدل اشتیاق به مدرسه بر اساس فرهنگ مدرسه با میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی یافت نشد. بنابراین، انجام این مطالعه و نتایج آن و حتی نتایج سایر پژوهش‌های انجام شده در این زمینه می‌تواند به متخصصان و برنامه‌ریزان حوزه آموزش و پرورش کمک شایانی در طراحی و اجرای برنامه‌هایی برای بهبود اشتیاق به مدرسه کند و از این طریق سبب بهبود سایر متغیرهای تحصیلی گردد. اشتیاق به مدرسه سبب بهبود سایر وضعیت‌های تحصیلی می‌شود. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل ساختاری اشتیاق به مدرسه بر اساس فرهنگ مدرسه با نقش میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان انجام شد.

روش شناسی

مطالعه حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا مقطعی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان بوشهر در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند (۴۲۶۳ نفر) که ۲۵۰ نفر آنها با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری ابتدا لیست همه مدارس دارای پایه ششم ابتدایی شهرستان بوشهر و تعداد دانش‌آموزان هر یک تهیه و سپس به هر یک از مدارس یک کد اختصاص داده شد و تعدادی مدرسه به روش تصادفی با کمک قرعه‌کشی به‌عنوان نمونه انتخاب و همه دانش‌آموزان کلاس‌ها به ابزارهای پژوهش پاسخ دادند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه‌های اشتیاق به مدرسه (Wang et al, 2011)، جو کلاس (Fraser et al, 1993)، فرهنگ مدرسه (Higgins-D'Alessandro and Sadh, 1998) و خودپنداره تحصیلی (Chen and Thompson, 2003) بودند.

پرسشنامه اشتیاق به مدرسه: این پرسشنامه توسط Wang, Willett and Eccles (2011) با ۲۳ گویه در سه بعد شناختی، هیجانی و رفتاری طراحی شد. برای پاسخگویی به هر گویه از طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از تقریباً هرگز تا تقریباً همیشه استفاده شد و نمره ابزار با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه شد. آنان روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود سه عامل یا بعد شناختی، هیجانی و رفتاری بود و پایایی کل و ابعاد آن با روش آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۰ محاسبه شد. در ایران، Zahed Babolan et al (2017) روایی محتوایی پرسشنامه اشتیاق به مدرسه توسط اساتید صاحب‌نظر تایید و پایایی را با روش آلفای کرونباخ برای کل آن ۰/۷۴ و برای ابعاد شناختی، هیجانی و رفتاری به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۶ و ۰/۸۲ محاسبه شد.

پرسشنامه جو کلاس: این پرسشنامه توسط Fraser, McRobbie and Giddings (1993) با ۲۰ گویه در چهار بعد برخورد یا اصطکاک، همبستگی یا یکپارچگی، انضباط یا تکلیف‌مدار و رقابت طراحی شد. برای پاسخگویی به هر گویه از طیف لیکرت ۳ گزینه‌ای از هرگز تا همیشه استفاده شد و نمره ابزار با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه شد. آنان روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود چهار عامل یا بعد برخورد یا اصطکاک، همبستگی یا یکپارچگی، انضباط یا تکلیف‌مدار و رقابت بود و پایایی کل و ابعاد آن با روش آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۰ محاسبه شد. در ایران، Hashemi, Hashemi and Naghsh (2019) پایایی را با روش آلفای کرونباخ برای ابعاد برخورد یا اصطکاک و همبستگی یا یکپارچگی ۰/۸۳ و برای انضباط یا تکلیف‌مدار و رقابت ۰/۷۳ محاسبه شد.

پرسشنامه فرهنگ مدرسه: این پرسشنامه توسط Higgins-D'Alessandro and Sath (1998) با ۱۸ گویه در سه بعد روابط دانش‌آموزان، روابط دانش‌آموزان و معلمان و فرصت‌های آموزشی طراحی شد. برای پاسخگویی به هر گویه از طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم استفاده شد و نمره ابزار با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه شد. آنان روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود سه عامل یا بعد روابط دانش‌آموزان و معلمان و فرصت‌های آموزشی بود و پایایی کل و ابعاد آن با روش آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۰ محاسبه شد. در ایران، Asgharneghad et al (2023) روایی صوری با نظر متخصصان تایید و پایایی کل آن با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ محاسبه شد. پرسشنامه خودپنداره تحصیلی: این پرسشنامه توسط Chen and Thompson (2003) با ۱۵ گویه در سه بعد عمومی، آموزشگاهی و غیرآموزشگاهی طراحی شد. برای پاسخگویی به هر گویه از طیف لیکرت ۴ گزینه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم استفاده شد و نمره ابزار با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه شد. آنان روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکی از وجود سه عامل یا بعد عمومی، آموزشگاهی و غیرآموزشگاهی بود و پایایی کل و ابعاد آن با روش آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۰ محاسبه شد. در ایران، Khavarzamani and Habibi-Kaleybar (2022) پایایی کل آن با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۵ محاسبه شد.

برای انجام این مطالعه ابتدا هماهنگی لازم با مسئولان آموزش و پرورش شهرستان بوشهر به عمل آمد و سپس لیست مدارس دارای پایه ششم ابتدایی و تعداد هر یک به تفکیک مدرسه تهیه شد. در مرحله بعد اقدام به نمونه‌گیری و برای نمونه‌ها اهمیت و ضرورت پژوهش تبیین و فرم رضایت‌نامه شرکت در پژوهش به امضای والدین آنها رسید. در نهایت، نمونه‌ها از نظر متغیرهای اشتیاق به مدرسه، جو کلاس، فرهنگ مدرسه و خودپنداره تحصیلی مورد ارزیابی قرار گرفتند و قبل از ورود به رایانه از نظر کامل بودن مورد بررسی قرار گرفتند. لازم به ذکر است که در پژوهش حاضر روایی پرسشنامه اشتیاق به مدرسه با نظر خبرگان تایید و پایایی کل و ابعاد هر یک از آنها بالاتر از ۰/۷۰ ارزیابی شد. داده‌های حاصل از اجرای ابزارهای فوق با روش مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزارهای SPSS-22 و AMOS-20 تحلیل شدند.

یافته‌ها

نتایج میانگین، انحراف معیار، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش حاضر در جدول ۱ ارائه شد که بر اساس آن فرض نرمالیتی به دلیل مقدار کجی و کشیدگی در دامنه +۱ تا -۱ برقرار بود.

جدول ۱. نتایج میانگین، انحراف معیار، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش حاضر

متغیر	مؤلفه یا بعد	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
فرهنگ مدرسه	روابط دانش‌آموزان	۱۲/۲۵	۴/۲۶	-۰/۵۶	-۰/۵۷
	روابط دانش‌آموزان و معلمان	۱۹/۴۰	۶/۴۶	-۰/۸۷	-۰/۱۳
جو کلاس	فرصت‌های آموزشی	۲۷/۳۳	۹/۱۳	۰/۰۶	۰/۰۷
	برخورد یا اصطکاک	۹/۹۶	۲/۵۲	-۰/۱۷	-۰/۶۸
	همبستگی یا یکپارچگی	۱۱/۲۹	۲/۶۳	۰/۵۹	۰/۴۲
	انضباط یا تکلیف‌مدار	۱۱/۷۸	۲/۷۹	۰/۷۲	-۰/۲۶
خودپنداره تحصیلی	رقابت	۱۰/۷۶	۲/۵۸	۰/۳۵	-۰/۵۴
	عمومی	۱۴/۳۲	۴/۷۰	-۰/۸۱	-۰/۴۹
	آموزشگاهی	۲۳/۴۶	۷/۷۵	۰/۶۲	-۰/۱۶
	غیرآموزشگاهی	۴/۶۴	۲/۰۰	۰/۱۶	-۰/۲۲
اشتیاق به مدرسه	رفتاری	۱۸/۰۹	۱۰/۰۱	۰/۳۳	۰/۳۷
	هیجانی	۲۴/۰۶	۹/۵۰	۰/۰۳	۰/۰۸
	شناختی	۲۵/۱۲	۹/۸۳	-۰/۲۲	-۰/۰۸

نمادهای متغیرهای پژوهش حاضر در جدول ۲ ارائه شد که در نمودار مدل سازی معادلات ساختاری از آنها استفاده شده است.

جدول ۲. نمادهای متغیرهای پژوهش حاضر

نماد	مولفه یا بعد	نماد	متغیر
X1	روابط دانش آموزان	SC	فرهنگ مدرسه
X2	روابط دانش آموزان و معلمان		
X3	فرصت های آموزشی		
Y1	برخورد یا اصطکاک	CPSA	جو کلاس
Y2	همبستگی یا یکپارچگی		
Y3	انضباط یا تکلیف مدار		
Y4	رقابت		
Y5	عمومی	ASC	خودپنداره تحصیلی
Y6	آموزشگاهی		
Y7	غیرآموزشگاهی		
Y8	رفتاری	SE	اشتیاق به مدرسه
Y9	هیجانی		
Y10	شناختی		

نتایج همبستگی متغیرهای پژوهش حاضر در جدول ۳ ارائه شد که بر اساس آن بین همه متغیرها همبستگی مثبت و معنادار وجود داشت ($P < 0.001$).

جدول ۳. نتایج همبستگی متغیرهای پژوهش حاضر

متغیر	X1	X2	X3	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10
X1	۱,۰۰												
X2	۰,۷۳**	۱,۰۰											
X3	۰,۶۱**	۰,۴۳**	۱,۰۰										
Y1	۰,۵۷**	۰,۴۷**	۰,۴۶**	۱,۰۰									
Y2	۰,۵۸**	۰,۴۵**	۰,۴۱**	۰,۶۶**	۱,۰۰								
Y3	۰,۳۹**	۰,۳۷**	۰,۳۸**	۰,۶۱**	۰,۶۳**	۱,۰۰							
Y4	۰,۳۰**	۰,۳۲**	۰,۳۶**	۰,۶۰**	۰,۵۸**	۰,۶۱**	۱,۰۰						
Y5	۰,۵۳**	۰,۵۲**	۰,۴۶**	۰,۳۲**	۰,۳۱**	۰,۳۸**	۰,۳۳**	۱,۰۰					
Y6	۰,۴۸**	۰,۴۱**	۰,۳۷**	۰,۳۷**	۰,۳۱**	۰,۴۱**	۰,۳۰**	۰,۶۹**	۱,۰۰				
Y7	۰,۴۱**	۰,۳۷**	۰,۲۵**	۰,۳۱**	۰,۳۷**	۰,۳۳**	۰,۴۰**	۰,۵۰**	۰,۵۶**	۱,۰۰			
Y8	۰,۵۳**	۰,۴۵**	۰,۳۶**	۰,۴۶**	۰,۴۴**	۰,۴۷**	۰,۴۶**	۰,۴۷**	۰,۴۴**	۰,۴۵**	۱,۰۰		
Y9	۰,۴۸**	۰,۳۸**	۰,۴۱**	۰,۴۳**	۰,۴۵**	۰,۴۹**	۰,۴۳**	۰,۵۲**	۰,۴۳**	۰,۳۱**	۰,۶۷**	۱,۰۰	
Y10	۰,۴۵**	۰,۳۴**	۰,۳۷**	۰,۴۴**	۰,۳۶**	۰,۴۱**	۰,۳۷**	۰,۵۴**	۰,۴۵**	۰,۳۴**	۰,۶۵**	۰,۵۳**	۱,۰۰

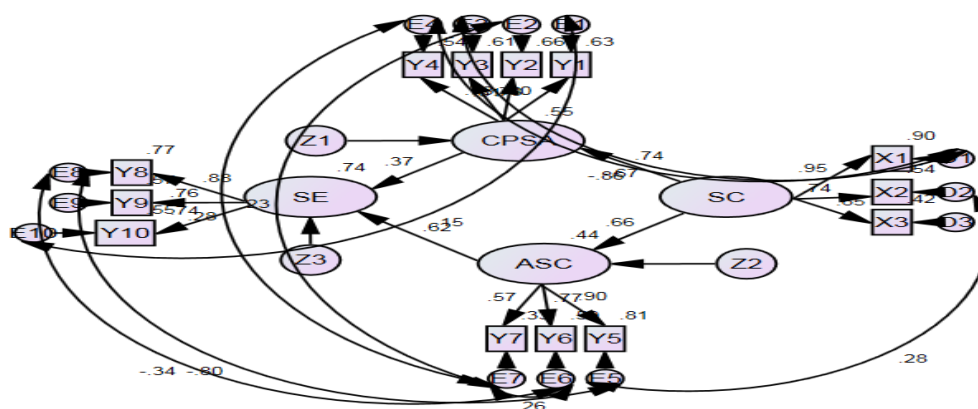
نتایج شاخص های برازش مدل ساختاری اشتیاق به مدرسه بر اساس جو کلاس، فرهنگ مدرسه و خودپنداره تحصیلی دانش آموزان پژوهش حاضر در جدول ۴ ارائه شد که بر اساس آن مدل مذکور برازش مناسبی داشت.

جدول ۴. نتایج شاخص های برازش مدل ساختاری اشتیاق به مدرسه بر اساس جو کلاس، فرهنگ مدرسه و خودپنداره تحصیلی دانش آموزان پژوهش حاضر

شاخص	مقدار	دامنه قابل قبول
آزمون نیکویی برازش مجذور کای (CMIN)	۷۴/۶۳۴	
درجه آزادی (df)	۵۲	$P > 0.05$
ارزش P	۰/۰۲۱	
نسبت مجذور کای به درجه آزادی (CMIN/DF)	۱/۴۲۵	$CMIN/DF < 5$
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۶۰	$GFI > 0.90$

شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۸۸	CFI > ۰/۹۰
شاخص ریشه‌ی میانگین مجذور پس‌ماندها (RMR)	۰/۰۲۳	RMR < ۰/۰۵
ریشه میانگین مجذور خطای تقریب (RMSEA)	۰/۰۴۱	RMSEA < ۰/۰۸

نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری مدل اشتیاق به مدرسه بر اساس جو کلاس، فرهنگ مدرسه و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان پژوهش حاضر در شکل ۱ و جدول ۵ ارائه شد که بر اساس آن فرهنگ مدرسه بر جو کلاس و خودپنداره تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت ($P < ۰/۰۰۱$)، علاوه بر آن، فرهنگ مدرسه با نقش میانجی جو کلاس بر اشتیاق به مدرسه اثر غیرمستقیم و معنادار و فرهنگ مدرسه با نقش میانجی خودپنداره تحصیلی بر اشتیاق به مدرسه اثر غیرمستقیم و معنادار داشت ($P < ۰/۰۰۱$).

شکل ۱. نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری مدل اشتیاق به مدرسه بر اساس جو کلاس، فرهنگ مدرسه و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان پژوهش حاضر همراه برآورد استاندارد

جدول ۵. نتایج اثرهای مستقیم و غیرمستقیم مدل اشتیاق به مدرسه بر اساس جو کلاس، فرهنگ مدرسه و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان پژوهش حاضر

اثر	برآورد استاندارد	آماره t	احتمال	نتیجه
اثر مستقیم فرهنگ مدرسه بر جو کلاس	۰/۷۴	۱۰/۸۷	۰/۰۰۱	تایید
اثر مستقیم فرهنگ مدرسه بر خودپنداره تحصیلی	۰/۶۶	۱۰/۸۶	۰/۰۰۱	تایید
اثر مستقیم جو کلاس بر اشتیاق به مدرسه	۰/۳۶	۵/۷۷	۰/۰۰۱	تایید
اثر مستقیم خودپنداره تحصیلی بر اشتیاق به مدرسه	۰/۶۱	۸/۱۹	۰/۰۰۱	تایید
اثر غیرمستقیم فرهنگ مدرسه با نقش میانجی جو کلاس بر اشتیاق به مدرسه	۰/۲۷	۷/۵۵	۰/۰۰۱	تایید
اثر غیرمستقیم فرهنگ مدرسه با نقش میانجی خودپنداره تحصیلی بر اشتیاق به مدرسه	۰/۴۰	۶/۵۸	۰/۰۰۱	تایید

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل ساختاری اشتیاق به مدرسه بر اساس فرهنگ مدرسه با نقش میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان انجام شد. فرهنگ مدرسه بر جو کلاس و خودپنداره تحصیلی اثر مستقیم و معنادار داشت که این یافته با یافته پژوهش Radzak et al (2021) همسو بود. در تفسیر و تشریح این یافته‌ها می‌توان گفت که یکی از مفاهیمی که می‌تواند نقش موثری بر زندگی تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد، فرهنگ مدرسه است. یافتن چشم‌انداز مشترک بین معلمان و دانش‌آموزان و تلاش برای ایجاد بستر لازم جهت رسیدن به آن، چشم‌انداز مشترک در حقیقت تصویری است از آنچه مدرسه در آینده خواهد بود. وقتی این چشم‌انداز مشترک بین دانش‌آموزان، معلمان و کادر اجرایی مدرسه باشد، تمامی اجزای این سیستم به سمت آن چشم‌انداز همگرا خواهند شد. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه فرهنگ مدرسه چارچوبی را برای مطالعه و تفسیر ساختار و توسعه مدارس فراهم می‌آورد. فرهنگ مدرسه تغییر نمی‌کند، مگر آنکه اعضای وابسته به آن فرهنگ استنباط عمیق و همه‌جانبه‌ای از ماهیت فرهنگ مدرسه و نقشی که آن فرهنگ در انجام مأموریت‌ها و رسالت‌های مدرسه برای به ثمر رساندن آرمان‌های نظام آموزش و پرورش دارد به درستی بشناسد. تغییر و تحول در ساختار مدرسه کاری آسان، اما تغییر و تحول در فرهنگ مدرسه کاری دشوار و پیچیده است و مدیر و کادر اجرایی و آموزشی نقش مهمی در آن دارند و باید با ظرافت و دقت برنامه‌ریزی نمایند. بنابراین، توجه به فرهنگ مدرسه می‌تواند نقش مهمی بر بهبود جو کلاس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان در سطح مدارس داشته باشد. همچنین، جو کلاس بر اشتیاق به مدرسه اثر مستقیم و معنادار داشت که این یافته با یافته پژوهش‌های Monteiro et al (2021)، Arjmand and Kazemian Moghadam (2020) و Shernoff et al (2017) همسو بود. در تفسیر و تشریح این یافته‌ها می‌توان گفت که محیط کلاس درس در فرآیند

تدریس و یادگیری و رشد شناختی و عاطفی دانش‌آموزان ابتدایی نقش مهمی دارد. تحلیل شرایط درونی مدارس نیازمند تمرکز بر دو مفهوم مرتبط جو کلاس است و جو به‌عنوان بخشی از فرآیندهای سازمانی کارکرد موفق سیستم‌ها را هدایت می‌کند، به‌طور منظم در کلاس و مدرسه وجود دارد و چیزهایی را وانمود می‌کند که تنها مربوط به ظاهر خارجی آنها نیست، بلکه از آن بسیار عمیق‌تر می‌باشد. با نگاهی به مدارس با وجود تفاوت‌های اندک در ساختار و شکل مدارس و نیز یکسان بودن مواد و کتب درسی تفاوت‌های زیادی بین مدارس و سطح درسی و دانش‌آموزان مشاهده می‌شود. بنابراین، پس از اندکی تأمل می‌توان فهمید که عاملی به‌نام جو وجود دارد که سبب می‌شود سطح درسی، حال و هوای مدرسه و روابط بین‌فردی در مدرسه متفاوت شود. فعالیت‌های آموزشی مدرسه باید در فضای مناسب با روش و امکانات مطلوب و بر اساس نیازها و علاقه‌های دانش‌آموزان در زمینه‌های مختلف تهیه و انجام شود تا معلم در تدریس و دانش‌آموزان در یادگیری احساس رضایت، رغبت و انگیزه کنند. در نتیجه، توجه به جو کلاس می‌تواند نقش موثری در افزایش اشتیاق به مدرسه دانش‌آموزان داشته باشد. علاوه بر آن، خودپنداره تحصیلی بر اشتیاق به مدرسه اثر مستقیم و معنادار داشت که این یافته با یافته پژوهش‌های Guo et al (2022) و Zahed Babolan et al (2017) همسو بود. در تفسیر و تشریح این یافته‌ها می‌توان گفت که خودپنداره تحصیلی یکی دیگر از مفاهیمی است که می‌تواند نقش موثری بر زندگی تحصیلی داشته باشد و همان‌طور که هر دانش‌آموزی نسبت به پدیده‌های جهان و انسان‌های دیگر طرز تفکر و برداشت‌هایی دارد، نسبت به خودش نیز دارای نگرش‌ها و برداشت‌های خاصی است که این برداشت‌ها و نگرش‌ها ممکن است مثبت و منفی یا درست و نادرست باشد. گاهی مشاهده می‌شود که برخی دانش‌آموزان با وجود مهارت‌ها و توانایی‌های زیاد به دلیل مواجهه با شکست و عدم موفقیت دچار احساس ناتوانی و خودپنداره ضعیف شدند. خودپنداره تمامی ابعاد شناختی، ادراکی، عاطفی و رفتاری است و اگر این مجموعه درباره تحصیل مورد بررسی قرار گیرد به آن خودپنداره تحصیلی می‌گویند که در دهه‌های اخیر متفکران و روانشناسان زیادی به عواملی که مربوط به تشکیل و تکامل خودپنداره تحصیلی است توجه ویژه نمودند. خودپنداره فرد تا حد زیادی تصور فرد از خود را در رابطه با محیط نشان می‌دهد و اگر خودپنداره فرد مثبت و متعادل باشد، شخص دارای سلامت روان است. در مقابل، اگر خودپنداره شخص منفی و نامتعادل باشد از لحاظ بهداشت روانی، شخص ناسالم تلقی می‌شود. به‌طور کلی نگرش و برداشت هر فرد از تحصیل خودش یا خودپنداره تحصیلی تأثیر زیادی بر زندگی تحصیلی و شکست‌ها و موفقیت‌های فرد دارد. بنابراین، توجه به خودپنداره تحصیلی می‌تواند نقش مهمی بر بهبود اشتیاق به مدرسه دانش‌آموزان داشته باشد.

افزون بر آن، فرهنگ مدرسه با نقش میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی بر اشتیاق به مدرسه اثر غیرمستقیم و معنادار داشت که پژوهشی در این زمینه یافت نشد، اما در تفسیر و تشریح این یافته‌ها می‌توان گفت که اثرها فرهنگ مدرسه اگرچه غیرملموس، اما عمیق و پایدار است و نشان‌دهنده ارزش‌ها و باورهای کارکنان مدارس می‌باشد. هنگامی که فرهنگ نوآوری و تغییر در نظام آموزش و پرورش و پیشگامی و ابتکارات دست‌اندرکاران مدرسه مطرح باشد، جو و فضای با نشاط ایجاد و زمینه توانمندسازی کارکنان فراهم می‌شود. داشتن یک ارتباط صحیح با دانش‌آموزان در کلاس مستلزم آشنایی با ویژگی‌های عمده رفتاری آنها است. در واقع، داشتن تعاملی مناسب با دانش‌آموزان در گروه شناخت صحیح و همه‌جانبه از آنان است. چون که نمی‌توان یک انسان را از تمامی جوانب شناخت و در صورت شناخت مناسب دانش‌آموزان می‌توان سازگاری مناسبی با آنها برقرار نمود. همچنین، خودپنداره یکی از عوامل مهم و اساسی در رشد و شکوفایی انسان‌ها است که در دهه‌های اخیر مورد توجه مضاعف روانشناسان و پژوهشگران قرار گرفته و این گروه بیشتر بر خودپنداره تحصیلی تأکید داشتند. خودپنداره تحصیلی به دانش و ادراک فرد از خودش در موقعیت‌های مختلف تحصیلی بستگی دارد و ادراک‌هایی که دانش‌آموز درباره مهارت‌های تحصیلی خود دارد بر انواع فعالیت‌هایی انتخابی وی و میزان دشواری و چالش‌انگیزی آنها تأثیر می‌گذارد. در نتیجه، توجه به فرهنگ مدرسه با میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی می‌تواند نقش موثری در افزایش اشتیاق به مدرسه دانش‌آموزان داشته باشد. در این مطالعه همانند مطالعه‌های همبستگی دیگر محدودیت‌هایی وجود داشت که از جمله می‌توان به استفاده از ابزارهای خودگزارشی و محدود شدن جامعه پژوهش به بخش کوچکی از دانش‌آموزان کشور اشاره کرد. از آنجایی که پژوهش حاضر بر روی ۲۵۰ نفر از دانش‌آموزان پایه ششم شهرستان بوشهر انجام شد، لذا پیشنهاد می‌شود که این مطالعه بر روی دانش‌آموزان سایر پایه‌ها و حتی سایر شهرها انجام شود. پیشنهاد پژوهشی با توجه به وجود تفاوت‌های جنسیتی در اکثر پژوهش‌های قبلی، انجام پژوهش به تفکیک جنسیت و مقایسه نتایج آنها با یکدیگر می‌باشد. به‌طور کلی یافته‌های این مطالعه حاکی از نقش مستقیم و موثر فرهنگ مدرسه بر اشتیاق به مدرسه و نقش غیرمستقیم و موثر فرهنگ مدرسه با میانجی جو کلاس و خودپنداره تحصیلی بر اشتیاق به مدرسه بود. بنابراین، برای افزایش اشتیاق به مدرسه می‌توان زمینه را برای بهبود فرهنگ مدرسه، جو کلاس و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان فراهم کرد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان تشکر و قدردانی خود را از همه کسانی که سهمی در انجام این مطالعه داشتند، اعلام می‌دارند.

References

- Arjmand N, Kazemian Moghadam K. (2020). Examining the relationship between family emotional atmosphere, adolescents' perceptions of classroom activities, and academic engagement among female high school students in Ahwaz. *Quarterly Journal of Family and Research*, 16(4): 143-159. (In Persian)
- Asgharnehgad N, Masudian P, Musavyanzadeh A. (2023). Investigating the relationship between passion for school and school culture on the academic well-being of first and second high school female students in Dehdasht city. *Theory and Practice in Teacher Education*, 8(14): 186-161. (In Persian)
- Ashwin TS, Ram MRG. (2020). Affective database for e-learning and classroom environments using Indian students' faces, hand gestures and body postures. *Future Generation Computer Systems*, 108, 334-348.
- Castilla N, Llinares C, Bravo JM, Blanca V. (2017). Subjective assessment of university classroom environment. *Building and Environment*, 122: 72-81.
- Chen YH, Thompson MS. (2003). Confirmatory factor analysis of a school self-concept inventory. Conference: Annual Meeting of Arizona Educational Research Organization.
- Datu JAD, Yang W, Valdez JPM, Chu SKW. (2018). Is facebook involvement associated with academic engagement among Filipino university students? A cross-sectional study. *Computers & Education*, 125: 246-253.
- Diaz A, Eisenberg N, Valiente C, VanSchyndel S, Spinrad TL, Berger R, et al. (2017). Relations of positive and negative expressivity and effortful control to kindergarteners' student-teacher relationship, academic engagement, and externalizing problems at school. *Journal of Research in Personality*, 67: 3-14.
- Dockx J, De Fraine B, Vandecandelaere M. (2019). Tracks as frames of reference for academic self-concept. *Journal of School Psychology*, 72: 67-90.
- Fraser BJ, McRobbie CJ, Giddings GJ. (1993). Development and cross-national validation of a laboratory classroom environment instrument for senior high school science. *Science Education*, 77(1): 1-24.
- Fu C, Zhao Z, Wang H, Ouyang M, Mao X, Cai X, Tan X. (2022). How perceived school culture relates to work engagement among primary and secondary school teachers? Roles of affective empathy and job tenure. *Frontiers in Psychology*, 13(878894): 1-15.
- Guo JP, Yang LY, Zhang J, Gan YJ. (2022). Academic self-concept, perceptions of the learning environment, engagement, and learning outcomes of university students: relationships and causal ordering. *Higher Education*, 83: 809-828.
- Hashemi S, Hashemi Z, Naghsh Z. (2019). The mediating role of the achievement emotions in the relationship between class psychosocial climate and academic burnout. *Journal of Research in Educational Science*, 12(43): 131-146. (In Persian)
- Higgins-D'Alessandro A, Sadh D. (1998). The dimensions and measurement of school culture: Understanding school culture as the basis for school reform. *International Journal of Educational Research*, 27(7): 553-569.
- Khan Z. (2022). Examining the mediating role of school culture in the relationship between heads' instructional leadership and students' engagement at secondary level in Punjab, Pakistan. *Bulletin of Education and Research*, 44(2): 71-83.
- Khavazamini P, Habibi-Kaleybar R. (2022). Predicting academic buoyancy based on cognitive flexibility and academic self-concept of female high school students. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal*, 11(4): 157-168. (In Persian)
- Kwon K, Kupzyk K, Benton A. (2018). Negative emotionality, emotion regulation, and achievement: Cross-lagged relations and mediation of academic engagement. *Learning and Individual Differences*, 67: 33-40.
- Lee M, Louis KS. (2019). Mapping a strong school culture and linking it to sustainable school improvement. *Teaching and Teacher Education*, 81: 84-96.
- Martin-Storey A, Santo J, Recchia HE, Chilliak S, Nardi HC, Da Cunha JM. (2021). Gender minoritized students and academic engagement in Brazilian adolescents: Risk and protective factors. *Journal of School Psychology*, 86: 120-132.
- Maynor L, Galvez-Peralta M, Barrickman A, Hanif A, Baugh G. (2022). Perceived stress, academic self-concept, and coping mechanisms among pharmacy students following a curricular revision. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 14(2): 159-165.
- McChesney K, Cross J. (2023). How school culture affects teachers' classroom implementation of learning from professional development. *Learning Environments Research*, 2023: 1-17.
- Monteiro V, Carvalho C, Santos NN. (2021). Creating a supportive classroom environment through effective feedback: Effects on students' school identification and behavioral engagement. *Frontiers in Psychology*, 6(661736): 1-14.
- Mou Q, Zhuang J, GAo Y, Zhong Y, Lu Q, Gao F, Zhao M. (2022). The relationship between social anxiety and academic engagement among Chinese college students: A serial mediation model. *Journal of Affective Disorders*, 311: 247-253.

- Nehez J, Blossing U. (2022). Practices in different school cultures and principals' improvement work. *International Journal of Learning in Education*, 25(2) 310-330.
- Peng JE. (2019). The roles of multimodal pedagogic effects and classroom environment in willingness to communicate in English. *System*, 82: 161-173.
- Radzak SA, Noor AM, MohdKhair A. (2021). The level of self-concept, school culture and school climate among students in Selangor. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(11): 1198-1212.
- Rossi F, Rosli A, Yip N. (2017). Academic engagement as knowledge co-production and implications for impact: Evidence from knowledge transfer partnerships. *Journal of Business Research*. 80: 1-9.
- Schneider B, Gonzalez-Roma V, Ostroff C, West MA. (2017). Organizational climate and culture: Reflections on the history of the constructs in the journal of applied psychology. *Journal of Applied Psychology*, 102, 468-482.
- Shernoff DJ, Ruzek EA, Sinha S, (2017). The influence of the high school classroom environment on learning as mediated by student engagement. *School Psychology International*, 38(2): 201-218.
- Shin H, Chang Y. (2022). Relational support from teachers and matters: Links with different profiles of relational support and academic engagement. *Journal of School Psychology*, 92: 209-226.
- Toom A. (2018). School culture, leadership and relationships matter. *Teachers and Teaching*, 24(7): 745-748.
- Trautner M, Schwinger M. (2018). Differentiation of academic self-concept in primary school students with mild learning difficulties: A factor mixture analysis approach. *Learning and Individual Differences*, 65: 20-29.
- Von Keyserlingk L, Becker M, Jansen M. (2019). Academic self-concept during the transition to upper secondary school. *Contemporary Education Psychology*, 56: 152-160.
- Wang MT, Willett JB, Eccles JS. (2011). The assessment of school engagement: Examining dimensionality and measurement invariance by gender and race/ethnicity. *Journal of School Psychology*, 49(4): 465-480.
- Zahed Babolan A, Karimianpour Gh, Dashti E. (2017). Role of life quality in school and academic self-concept on academic engagement in Salas Babajani fifth and sixth grade students. *Journal of New Educational Approaches*, 12(1): 75-91. (In Persian).